

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 29

Indhold

- Korn
- Strategi for ukrudt i vintersæd
- Forebyggelse af havrerødsot i vintersæd
- Hvad gør du med dine markkanter til vej?

KORN

Strategi for ukrudt i vintersæd

Af planterådgiver Birgit Vestergård

Prioriter efterårsbehandling

Især græsukrudt bekæmpes alt andet lige bedst om efteråret, mens det er småt. Der kan ofte ikke rettes op på mangelfuld efterårsbehandling i foråret !

Forbudte DiFluFenican-midler

I dette efterår er det sidste mulighed for at bruge DFF- holdige midler, inkl. Mateno Duo. For de af jer, der ikke har tilstrækkeligt af disse midler, har vi i tabellerne angivet alternative løsninger med Fenix og/eller Pico 750 WG, der delvist kan erstatte de udgåede midler. Løsninger uden DFF-holdige midler er markeret med et "A"; 1A, 2A, o.s.v. i tabellerne med løsningsforslag.

Mht. såtid, må vi igen i år konstatere at:

Tidlig såning egner sig ikke til marker med meget græsukrudt!

I marker med betydende græsukrudt vil vi i stedet anbefale etablering af et *falsk såbed*, som beskrevet bl.a. i afsnittet "Håndtering af frøkast", TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 26. Risikoen ved udsættelse af såtiden er, at man ikke får sået vintersæden. DB-beregninger viser dog - i de fleste år - et bedre afkast af vårsæd, hvis alternativet er vintersæd med masser af rajgræs eller lignende aggressivt ukrudt. Med de generelt fine udbytter i vårsæd i år, er 2026 næppe undtagelsen fra denne regel.

I Vinterbyg er mulighederne for græsukrudsbehandling både om efteråret og om foråret begrænsede. Vær derfor obs på ikke at så byg på marker med meget græsukrudt - og slet ikke inden 7. september!

OBS på græsset

1: Rajgræs (især italiensk) er svær at bekæmpe. En del af dårligt virkende behandlinger skyldes for sen behandling. Der skal behandles mens de fleste af græsserne kun har 1 (2)-blade. Vore resistenstest viser høj grad ALS-resistens (mod Atlantis, Broadway og Cossack) og enkelte tilfælde af resistens mod fob/dim-midlerne (Topik, Focus U.). Et vellykket falsk såbed er effektivt mod rajgræs, også de resistente. Forudsætningen er frø øverst i jorden eller på overfladen, der

kan bringes til spiring ved meget overfladisk harvning- i de øverste 1-2 cm. Efter 2-3 ugers henliggen og kort før etablering af vintersæden nedvisnes rajgræsset. Efter et vellykket falsk såbed kan næste hold rajgræs bekæmpes med 1,5- 2 l Boxer, gerne i blanding med f.eks. DFF/Legacy 500 (hvis man har det på lager) når græsserne netop er fremspirede.

2: Væselhale. - skyder ofte skyder igen selv efter tilsyneladende god bekæmpelse. Regn derfor med flere behandlinger, som foreslået i tabellerne, og lav gerne et falsk såbed som beskrevet ovenfor. Væselhale spirer som regel let uden videre efter høst. Bedste enkelt-løsning mod væselhale er en blanding af høj dosis Mateno Duo og Boxer i st. 10, hvor væselhale netop er spiret. Denne kombination må ikke bruges i byg og rug, og ofte er det dårligt "Boxer-vejr" i september. Endnu en grund til, at tidlig såning og græsukrudt er en dårlig kombination !

3: Enårig rapgræs er i de seneste år begyndt at udvikle ALS-resistens (mod Cossack, Hussar m. fl). Som resistensbryder er det derfor vigtigt med effektive doser af DFF, Boxer eller Mateno D, også hvis der ikke er mere aggressive arter i dine marker.

Timing og middelvalg

Effektmæssigt er det bedste tidspunkt for ukrudtsbehandling i st. 10, når sprøjtesporene lige netop kan ses.

OBS Ved varm jord er st.10 ofte kun ca. 10 dage efter såning

MEN:

Bliver marken hurtig ufarbar, er det sikreste at starte nogle få dage efter såning, når jorden har "sat sig" med jordmiddel, som beskrevet i tabel 2 og 3 .

I 2023 så vi, at især Mateno Duo i høj dosis eller sammen med Boxer var super effektiv, og desværre også påvirkede kornet en del i det våde, lune efterår. Der er derfor god grund til at tilpasse dosis til både ukrudt, temperatur og udsigt til meget nedbør efter behandlingen.

Ved pløjefri dyrkning bør der ALTID gøres rent med glyphosat, helst kort før såning. Mod rod ukrudt skal nedvisningen dog ske ca. en uge før såning, så midlet når ud i rødderne. Mod spildkorn eller enårigt rapgræs vil ca. 400 g aktivt stof ofte være tilstrækkelig, mens der ved etablerede græstuer af grovere græsser bør bruges mindst 600 g aktivt stof, endnu mere mod buske af bredbladede arter. Tilsæt gerne sprede-klæbemiddel mod tykt vokslag og 2 l/ha ammonium-sulfat, hvis sprøjte vandet er kalk- eller okkerholdigt.

I de pløjefri systemer ses i varierende grad af nedsat effekt af jordmidlerne (DFF/Boxer/Mateno) på grund af det organiske materiale i overfladen. Det er dog typisk kun en mindre nedsættelse af effekten. Alternativet kunne være af Atlantis OD i efterårsbehandlingerne. Brug af Atlantis om efteråret er kun tilladt for midler med etiket fra før den 7.marts 2025, og denne mulighed er ikke med i vore tabeller. OBS at anvendelse af Atlantis OD udelukker brug af andre minimidler som f. eks Accurate, Cossack, Express, Trimmer, Nuance.

Tabel 1 Relevante midler til efterårsbrug (priser er opdateret aug 2026)

Middel	God mod især	Pris - niveau*	Produkter med samme indhold	Forbehold	Afstand til - vand - § 3 -veje m.m.	Resistens-klasse
Adimax	Rajgræs	270 kr./l		Kun godkendt i hvede. OBS 75 % afdrift-reduktion	- 10 m - 0 krav - 0 krav	N/15 + A/1
Boxer	Effekt på de fleste græsarter	190 kr/l	Boxer 800 EC, Fidox EC, Roxy EC, LFS-prosulfocarb	Boxer :Max 1 gang pr sæson. For de andre: Der må ikke bruges andre Prosulfocarb-midler For alle: Krav om <i>mindst</i> 75 % afdriftreduktion	- 10 m - 0 krav - 0 krav	N/15
DFF**	Enårig rapgræs, ærenpris, stedmoder	(450 kr/l)	Diffanil 500 SC ** Legacy 500 SC ** Sempra SC**	Max 1 gang pr sæson.	- 10 m – - 0 krav - 0 krav	F1/12
Fenix	Bedste alternativ til DFF/ Mateno Duo mod enårig rapgræs, (kamille)	475 kr/l		Max 1 gang pr sæson Ved brug af middel med gammel etikette, skal man have en ny liggende.	-10 m - 5 m - 2 m	S/32
Mateno Duo SC 600**	Enårig rapgræs, vindaks, storkenæb, raps, kamille, kornblomst, nogen effekt på væselhale	(475 kr/l)		Max 1 gang pr sæson. Må ikke blandes med Boxer i rug og byg	20 m (10 m ved max 0,35 l/ha) – - 5 m - 2 m	F1/12 + S/32
Pico 750 WG	Fuglegræs, stedmoder, tvetand, ærenpris (kamille)	2,5 kr/g		Godkendt i st 11-12 om efteråret (eller st 25-29 om foråret). Kun blanding med Boxer i hvede anbefales af BASF	-20 m - 0 krav - 2 m	S/12
Topik EC	Rajgræs, vindaks, (agerrævehale)	740 kr/l		Ikke i vinterbyg	-2 m -0 krav -0 krav	A/1

*Pris fra Middeldatabasen.dk

** Midlet er udgået, restlagre må opbevares og bruges indtil d.1/12 i år

Brug af Boxer og andre midler med prosulfocarb

Afdrift af prosulfocarb kan, hvis man er uheldig koste over halvdelen af ukrudtseffekten. Det skal undgås, både af hensyn til din økonomi og til avlere af frugt og grønt.

Da man *både* skal undgå at bruge Boxer og lign. på dage med over 15 °C som middeltemperatur (18 °C som højeste) og undgå varme og tør blæst i dagene *efter* behandling, er det sjældent smart at planlægge behandling med prosulfocarb-midler før sidst i september. Sats i stedet på DFF/Legacy eller Mateno Duo SC 600 på denne tid.

Lovkrav ved brug af Boxer og andre midler med prosulfocarb:

- Kørsel med max 8 km/time
- Bomhøjde max 50 cm
- Brug af dyser med min. 75 % afdrift-reduktion, anerkendt af Julius Kühn-Institut (JKI).

Herudover *anbefales*:

- At undgå behandling ved over 15 °C middeltemperatur (max 18 °C midt på dagen)
- Undgå vindhastigheder på over 4 m/s
- Undgå behandling i "mosekone-bryg" eller innovationsvej: Den fugtige, opadgående luftbevægelse når "bryggen" letter trækker midlet med op, så det kan spredes langt.
- Dyser med endnu højere reduktion end lovkravet på 75%. En del injektionsdyser er nu godkendt til 90 % reduktion. Ved høje vandmængder egner disse sig godt til behandling hvor jordvirkningen er afgørende. Eksempel på injektionsdyser ses i fig. 1 og 2 (begge er med på nyeste JKI-liste over afdrift-godkendte dyser)

Fig 1 Hardi ISO NanoDrift 04

Fig 2 ID-90-040 fra Lechler

Link til **seneste, opdaterede JKI-dyseliste**

Syngenta har udviklet en app, der hjælper med at finde det optimale tidspunkt for behandling med Boxer og lign.

midler:

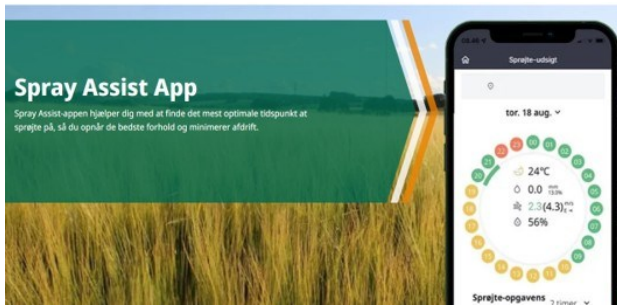

Fig 3 Reklame for Spray Assist App, fra Syngenta's hjemmeside: Selv om det på den pågældende dag var varmt, var der sprøjtevejr om natten. App'en har dog sværere ved at "se" om der er opadgående luft (inversion) som ved "Mosekonebryg".

Iblanding og additiv i ukrudtsblandingerne

Iblanding af et par l/kg manganprodukt kan ske uden nævneværdig forringelse af effekten. Især i vinterbyg, der er følsom for manganmangel, kan iblanding allerede være aktuel i st. 10-11 (1. blad fremme) Her er optagelsen selvsagt minimal, men det *kan* i udsatte marker være værd at være på forkant. Efter den tidlige behandling må opfølgning påregnes, da optagelsen er begrænset.

Evt. behandling mod bladlus, der overfører rødsot, med pyrethroid kan ligeledes kombineres med løsninger, men tidspunktet passer dårligt med de første ukrudtsbehandlinger, som beskrevet i afsnittet om Havrerødsot. En for tidlig behandling mod lus vil i bedste fald give en falsk tryghed, i værste fald medføre flere resistente lus !

Pico skiller sig markant ud fra de øvrige, da BASF kun anbefaler blanding med ét andet ukrudtsmiddel: Boxer, og dette kun i hvede. Flydende mangan er ok som iblanding - når "normale" forholdsregler følges. Bl.a. bør der ikke iblandes mangan ved udsigt til frost.

Mht. additiver, følger vi anbefalingerne fra producenterne af ukrudtsmidlerne. NB Vi har ingen seriøse forsøg, der viser at additiver som f.eks. Bio pH Control kan mindske afdrift fra Boxer og lign.

Løsningsforslag

Bemærk, at vi har tabellen med løsninger til vinterbyg for sig, da løsningsudvalget her er stærkt begrænset. I rug er der også en del begrænsninger, men mest mht. dosis af visse af midlerne, samt forbud mod blanding af Mateno Duo og Boxer (Pico og Boxer). Det beskrives ved bemærkninger og fodnoter i tabellerne.

Tabel 2 Løsninger til TIDLIGT SÅET hvede, rug og tritcale. Vi anbefaler ikke tidlig såning (før 15.-9.) af vinterbyg. Ukrudt med 0-2 blade. NB begrænsninger for brug af flere midler i rug ses under "bemærkninger".

Løsning	Ukrudtsarter Fed skrift: Sikker effekt	St. 8-9 (3-5 dage efter såning). Dosis/ha	St. 10-11 (10-12 dage efter såning. Dosis/ha	St. 12-13 (når nyt ukrudt er fremme. Dosis/ha	Kemi- pris, kr/ha	Bemærkninger
1	Fuglegræs, hyrdetaske, stedmoder, tvetand, ærenpris, burresterre m.fl samt enårig ragræs, vindaks	I: 0,075-0,1 I DFF/ Legacy 500		II: 0,75 l Boxer	175-185	Begge midler max 1 gang pr sæson II: Husk afdrift reduktion
1A, uden DFF/Legacy			I: 1-1,25 l Boxer + 0,3 l Fenix	II: 20-40 g Pico 750 WG (senest st. 12)	385-480	Fenix og Boxer max 1 gang pr sæson I: Husk afdrift-reduktion. Hvis det ikke er "Boxer-vejr" i st. 10-11, startes med 0,58 Fenix. Boxer kan blandes med Pico i hvede II: Da Pico næsten kun har bladeffekt, behandles når mest muligt ukrudt er spiret - men stadig småt
2	Som løsning 1 samt: kamille, raps, storkenæb, kornblomst, alm. brandbæger.	I: 0,35*-0,5 I Mateno Duo SC 600		II: 0,75 l Boxer	310-380	Begge midler max 1 gang pr sæson I: I rug afventes kornets grønne farve før behandling med Mateno Duo. Max dosis 0,35 l II: Husk afdrift-reduktion
2A, uden DFF/Legacy Mateno Duo			I: 0,75-1 l Boxer + 0,4 l Fenix	II: 40-60 g Pico 750 WG (senest st 12)	435-530	Fenix og Boxer max 1 gang pr sæson I: Husk afdrift-reduktion Hvis det ikke er "Boxer-vejr" i st. 10-11, startes med 0,58 Fenix. Boxer kan blandes med Pico i hvede II: Da Pico mest har bladeffekt, behandles når mest muligt ukrudt er spiret- men stadig småt
3	Som løsning 1 + rajræs (ikke reststente)	I: 0,1 l DFF/ Legacy 500	II: 1,5 - 1,75 l Boxer		330-380 + evt. beløb til opfølgn- ning	Bemærkninger som for løsning 1 samt: Der kan følges op mod rاجرæs med Topik EC (efterår) eller med Cossack OD (forår) mod rاجرæs, der ikke er SU/ALS-resistent
3-4 A, uden DFF/Legacy			I: 1,5 l Boxer + 0,58 l Fenix	II: 20-40 g Pico 750 WG (senest st. 12)	610-710 + evt. beløb til opfølgn- ning	Bemærkninger som for løsning 1A samt: Der kan følges op mod rاجرæs med Topik EC (efterår) eller med Cossack OD (forår) mod rاجرæs, der ikke er SU/ALS-resistent
4	Som løsning 2 + rاجرæs (ikke resistente)	I: 0,35*-0,7 l/ha Mateno Duo SC 600	II: 1,5- 1,75 l Boxer		450-665 + evt. beløb til opfølgn- ning	Bemærkninger som for løsning 2 samt: Der følges op med Topik EC (efterår) eller Cossack OD (forår) mod rاجرæs (hvis det ikke SU/ALS-resistent)
5	Som løsning 2 samt: rajræs, alm./ital., +/- resistens, væselhale, ager- rævehale	I: 0,35*-0,7 l/ha Mateno Duo SC 600	II: 1,5 - 1,75 l Boxer	III: Hvede: 0,7-1 l Adimax + 0,5 l olie Rug og triticale: 0,2 l Topik EC + 0,5 l olie	640- 890	Alle midler må max. bruges 1 gang pr. sæson I: I rug afventes kornets grønne farve før behandling med Mateno Duo. Max dosis 0,35 l II: Husk afdrift-reduktion. Hvis det ikke er "Boxervejr" i st. 10-11, udsættes Boxer til st. 12, hvor det kan blandes med Topik og olie. Højeste dosis mod væselhale III: Aktuelt ved store mængder grove græsser. Der behandles på småt græs, med max 1 blad. OBS sprøjte teknik Der kan opfølges med Cossack OD eller lignende til foråret, mod (ikke-resistente) rاجرæs m.m. Adimax (kun i hvede, hvor der ikke er brugt "Produkter med samme indhold" som Boxer, fra tabel 1) er bedst mod væselhale Topik er bedst mod agerrævehale
5A, uden Mateno Duo			I: 1,5 -2 l Boxer + 0,58 Fenix	II: 40-60 g Pico 750 WG senest st. 12 + III: 0,2 l Topik EC + 0,5 l olie senest st 13	830-1075	Fenix, Boxer og Topik må max. bruges 1 gang pr. sæson I: Husk afdrift-reduktion. Hvis det ikke er "Boxervejr" i st 10-11 udsættes Boxer til st. 12, hvor det i hvede kan blandes med Pico, i rug og triticale med Topik . Højeste Boxer-dosis mod væselhale og ager-rævehale. II- III: Begge behandlinger effektive på småt ukrudt. Blanding af midlerne frarådes af BASF III: I hvede kan Topik erstattes med Adimax under visse forudsætninger- som under løsning 5

*Max dosis i rug

Tabel 3 løsninger til hvede/rug/triticale, sået efter ca 15.-9. Moderat ukrudtsbestand, ukrudt med 0-2 løvblade. Begrænsninger for brug af flere midler i rug ses under "bemærkninger".

Løsning	Ukrudtsarter. Fed skrift: Sikker effekt	St. 8-9 (3-5 dage efter såning) Dosis/ha	St. 10-11 (2-3 uger efter såning) Dosis/ha	St. 12-13 (når nyt ukrudt er fremme) Dosis/ha	Kemi-pris kr./ha	Bemærkninger
1	Fuglegræs, hyrdetaske, stedmoder, tvetand, ærenpris, burrenerre m.fl samt enårig rajgræs, vindaks	I: 0,075- 0,1 l DFF/Legac y 500		II: 0,75 l Boxer	175-185	Midlerne må bruges max 1 gang pr sæson Blanding af midlerne foretrækkes, hvis man er ret sikker på at kunne færdes i st. 10-11 II: Husk afdrift-reduktion
1A, uden DFF/ Legacy			I: 1 l Boxer + 0,3 l Fenix	II: 20-40 g Pico 750 EC (senest st 12)	385-435	Fenix og Boxer må max. bruges 1 gang pr sæson I: Husk afdrift-reduktion. Hvis det ikke "Boxer-vej" i st. 10-11, udbringes 0,58 Fenix alene da. Boxer kan blandes med Pico i hvede
2	Som løsning 1 + kamille, raps, storkenæb, kornblomst, alm. brandbæger		0,5 l Boxer + -0,35* - 0,5 l Mateno Duo SC 600		260-333	I rug afventes kornets grønne farve før behandling med Mateno Duo. Max dosis 0,35 l. Midlerne bruges hver for sig Bemærkninger i øvrigt som for løsning 1
2A, uden Mateno Duo			I: 0,75 l Boxer + 0,58 l Fenix	II: 40-60 g Pico 750 EC (senest st 12)	520-570	Fenix og Boxer må max. bruges 1 gang pr sæson I: Husk afdrift-reduktion. Hvis det ikke "Boxer-vej" i st. 10-11, udbringes Fenix alene da. Boxer kan blandes med Pico i hvede
3	Som løsning 1 + rajgræs (ikke reststente)		1,5 - 1,75 l Boxer +0,05 - 0,075 l DFF /Legacy 500 SC		320-365 + evt. beløb til opfølgning	Bemærkninger som for løsning 1 samt: Blandingen er ret hård, nedsæt DFF til ca. 0,05 l/ha i rug, der nemt svides . Der kan følges op mod rajgræs med Topik EC eller Cossack OD mod rajgræs, hvis det ikke er SU/ALS-resistent
3-4 A, uden DFF/ Legacy/ Mateno Duo			I: 1,5 l Boxer + 0,4 l Fenix	II: 20-60 g Pico 750 WG	525-625 +evt. beløb til opfølgning	Bemærkninger som for løsning 1 samt: Der kan følges op mod rajgræs med Topik EC eller Cossack OD mod rajgræs, hvis det ikke er SU/ALS-resistent.
4	Som løsning 2 + rajgræs (ikke resistente)		I: 1 l Boxer + 0,35* -0,7 l Mateno Duo SC 600		355-525 + evt. beløb til foråret	Bemærkninger som for løsning 2 samt: Der kan følges op med Topik EC (efterår) eller Cossack OD (forår) mod rajgræs, hvis det ikke SU/ALS-resistent.
5	Som løsning 2 + rajgræs, alm/ital (+/- resistens) ager-rævehale, væselhale ,		I: 1,5 l/ha Boxer + 0,35* - 0,7 l/ha Mateno Duo Sc 600	II: Hvede: 0,8-1 l Adimax + 0,5 olie Rug og triticale: 0,2 l Topik EC + 0,5 l olie	630-910	Alle midler må max. bruges 1 gang pr. sæson I: I rug afventes kornets grønne farve før behandling med Mateno Duo. Max dosis 0,35 l. Midlerne bruges hver for sig I: Husk afdrift-reduktion. Hvis det ikke er "Boxervejr" i st. 10-11, udsættes Boxer til st. 12, hvor det kan blandes med Topik og olie II: Aktuelt ved store mængder grove græsser. Der behandles på småt græs, med max 1 blad. OBS sprøjteteknik: god dækningsgrad. Der kan opfølges med Cossack OD eller lignende til foråret, mod (ikke- resistente) rajgræs m.m. Adimax: kun i hvede, hvor der ikke er brugt "Produkter med samme indhold" som Boxer, fra tabel 1.Højeste dosis mod væselhale. Topik er bedst mod agerrævehale.
5 A, uden DFF/Leg acy/Ma teno			I: 1,5 Boxer + 0,4 Fenix	II: 40-60 g Pico 750 WG senest st 12 III: Hvede: 0,8-1 l Adimax + 0,5 l olie Rug og triticale: 0,2 l Topik EC + 0,5 l olie	745-915	Bemærkninger som under 1 A II: Højeste Pico-dosis hvis meget bredbladet ukrudt. III: Aktuelt ved store mængder grove græsser. Der behandles på småt græs, med max 1 blad. OBS sprøjteteknik. Der kan opfølges med Cossack OD eller lignende til foråret, mod (ikke- resistente) rajgræs m.m. Adimax: kun i hvede, hvor der ikke er brugt "Produkter med samme indhold" som Boxer, fra tabel 1.Højeste dosis mod væselhale. Topik er bedst mod agerrævehale

*Max dosis i rug

Tabel 4. Løsninger til Vinterbyg. Moderat ukrudtsbestand, såtid efter 15./9. Ukrudt med 0-2 løvblade.

Løsning	Ukrudsarter. Fed skrift: Sikker effekt	St. 10-11 Ca. 2 uger efter såning Dosis/ha	St. 11-12 Når nyt ukrudt er fremme Dosis/ha	Kemipris kr/ha	Bemærkninger
1	Fuglegræs, hyrdetaske, stedmoder, tvetand, ærenpris, burrenerre m.fl samt enårig rapgræs, vindaks	0,075 l/ha DFF/Legacy 500 + 0,75 Boxer 800 EC		175	Begge midler max. 1 gang pr. sæson. Husk afdrift - reducerende teknik. Ved tidlig såning kan DFF bruges 3-5 dage efter såning og Boxer 10-14 dage senere. Begge i lidt højere dosis
1A Uden DFF/Legacy		I: 0,75 l Boxer	II: 20-30 g Pico WG	195-240	Boxer max. 1 gang pr. sæson I: Husk afdrift-reduktion. Hvis det ikke "Boxer-vejr" i st. 10-11, udbringes Fenix alene da. Boxer bør ifølge BASF ikke blandes med Pico i byg
2	Som løsning 1 + storkenæb, kornblomst, kamille	I: 0,35 l Mateno Duo SC 600	II: 0,75 l Boxer 800 EC	305	Begge midler max. 1 gang pr. sæson Bland ikke midlerne i byg II: Husk afdrift-reduktion.
2A Uden Mateno Duo		I: 0,75 l Boxer 800 EC + 0,3 l Fenix	II: 20-40 g Pico 750 WG	385-435	Boxer og Fenix max. 1 gang pr. sæson I: Husk afdrift-reduktion. Hvis det ikke "Boxer-vejr" i st. 10-11, udbringes Fenix alene da. Boxer bør ifølge BASF ikke blandes med Pico i byg
3	Som 2 + rajgræs væselhale dæmpes	I: 0,35 l/ha Mateno Duo SC 600	II: 1,75-2 l/ha Boxer	495-540 + beløb til foråret	Bemærkninger som for løsning 2 samt: Der følges op med Hussar Plus OD til forår (mod ikke-resistent græs) Mod SU/ALS-resistent rajgræs: ingen muligheder for opfølgning
3A Uden Mateno Duo		I: 1,25 l Boxer 800 EC + 0,58 l Fenix	II: 40-60 g Pico 750 WG	610-660 + beløb til foråret	Bemærkninger som for løsning 2A samt: II: Højeste dosis ved meget bredbladet ukrudt Der følges op med Hussar Plus OD til forår (mod ikke-resistent græs) Mod SU/ALS-resistent rajgræs: ingen muligheder for opfølgning

Forebyggelse af havrerødsot i vintersæd

Af planterådgiver Charlotte M. Jakobsen

Havrerødsot er et virus, der overføres af bladlus til vintersæden i løbet af efteråret. Symptomerne på sygdommen ses først i april – maj det følgende forår, som pletter hvor væksten er lavere og efterhånden bliver bladspidserne gule og rødlige i vinterhvede og – rug, mens der i vinterbyg ses pletter med dårlig vækst. Havrerødsot er mest udbredt i vinterhvede og – byg og mindre hyppigt forekommende i vinterrug og triticales. Sådato er en af de vigtigste værktøjer for at forebygge angreb mod bladlus og dermed havrerødsot.

Tabel 5 Faktorer, der skal inddrages, når beslutningen om evt. forebyggelse af havrerødsot skal træffes.

Risikofaktor	Betydning for ens beslutning, 1-5 skala. 5 stjerner har størst vægt
Antallet af bladlus i marken i efteråret	*****
Sådato	*****
Erfaring for angreb i tidligere år	****
Markens beliggenhed i landet	***
Mængden af græs og spildkorn i stubben af forfrugten	**
Vejrforhold efterår og vinter	**

Bladlus i vintersæd

Antallet af bladlus: Der er ikke nogen præcis skadetærskel for forekomst af bladlus i vintersæd i efteråret. Men er der bladlus på 2-3 % af planterne eller flere anbefales bekæmpelse, hvis marken er sået før 20.-25. september. Derfor bør markerne tjekkes for forekomst af bladlus. Markerne undersøges bedst ved at man lægger sig ned og kigger på bladene i modlys.

Såtidspunktet har stor betydning. Jo tidligere såning jo kraftigere angreb. Oftest ses de kraftigste angreb i vintersæd sået før 10.-15. september. For hver uge såtidspunktet udsættes kan angreb af havrerødsot halveres. I tidligt sået marker har lusene en længere periode til indflyvning og en længere periode til at overføre virus før køligt vejr stopper lusenes aktivitet.

Grøn bro: Hvis der er store mængder spildkorn eller græsukskrudt, kan det også være en fordel at nedvisne før høst og stubkultivere før såning, så overlevelsen af bladlus vil falde.

Vejrforhold og lokalitet: Havrerødsot forekommer hyppigst i milde områder, fordi bladlus trives bedst der. De milde områder i efteråret er især kystnære områder. Vejrforholdene i efterår og vinter har stor betydning for, hvor udbredte

angrebene kan nå at blive. Milde efterår og vintre fremmer angreb.

Billede 1 Bladlus og yngel i vinterhvede i efteråret. (Foto: Shabnam A. Nicolaisen, SAGRO)

I vinterbyg findes få sorter der er enten tolerante mod havrerødsot eller helt resistente. I de tolerante sorter findes der ved angreb virus i planterne, men tabene er minimale. Behandling mod lusene her kun aktuel, hvis der er over ca 10-15 % planter med lus. De aktuelle sorter ses i tabel 2. Flere af de tolerante bygsorter er ret højt-ydende, f.eks. ligger KWS Lemuris med fht 98 ifølge Sort info.

Vinterhvede har ikke tolerante og resistente sorter i fremavl.

Tabel 6 Oversigt over vinterbygssorter med tolerance (RYD2, RYD3) eller resistens (RYD4) mod havrerødsot

Sort	Tolerance		Resistens RYD4
	RYD2	RYD3	
KWS Agilis	x	x	
KWS Lemuris	x		
Orcade	x	x	
Organa	x	x	
Pasquita	x		
SY Sparoo			x
SY Zoomba			x

Behandling

Der bør bekæmpes fra 3 - 4 bladsstadiet (vækststadiet 13 – 14), hvis der findes bladlus. Bekæmpelse kan også være aktuelt senere, men stort set aldrig tidligere. Det betyder, at bekæmpelsen af bladlus ikke passer tidsmæssigt med ukrudtsbekæmpelse på 1 – 2 bladsstadiet (vækststadiet 11 - 12), som nævnt i Artiklen om ukrudtsbekæmpelse.

Ved behandling på 4-bladsstadiet anvendes 0,05-0,075 kg/ha Kaiso Sorbie. Kaiso Sorbie må kun anvendes 1 gang pr sæson og kan ikke anvendes til en gentagende behandling i milde efterår, hvor der er behov for bekæmpelse 2-3 uger senere.

Lamdex har IKKE godkendelse efter st. 12, og kan derfor i praksis ikke anvendes.

Vær opmærksom på at bruge tilstrækkelig med vand, hvis der sprøjtes sent og i en tæt afgrøde. Benyt her min.150 l/ha.

Se mulige løsninger i tabel 3.

Tabel 7 Godkendte midler, med effekt mod bladlus, i vintersæd i efteråret

Løsning	Anbefalet dosis, kg/ha prls	Maks. antal gange i vintersæd	Kr/ha
Kaiso Sorbie*	0,05 - 0,075	1	55 - 83
Lamdex	0,1 - 0,15	3 gange/sæson. Dog senest stadiet 12 (2 løvblade), derfor uaktuel.	55 - 83

* Kaiso Sorbie får nye godkendelsesvilkår og derfor nyt navn og registreringsnummer. Kaiso Sorbie skal derfor afvikles. Salg i detaileddet må ske til 31. januar 2027. Kaiso Sorbie må anvendes og opbevares til 30. september 2027.

Meget planteværn har i dag afstandskrav til veje, offentlige arealer m.m. I praksis betyder det at mange arealer ikke må sprøjtes.

Hvis de arealer samtidig har lavt udbyttepotentiale, f.eks. en sammenkørt forager, kan det være en god ide at udlægge mindre arealer med græs her i efteråret i en passende bredde, i stedet for vintersæd. På den måde kan man samle trafik der. Ligger arealerne rigtigt kan det give gode forhold til buffertank til gylle, container til høst m.m. Samtidig vil det sikre, at man ikke får en opformering af træls ukrudt, som trækker ind i marken, hvis det anmeldes som slætgræs, så frøspredning kan minimeres. Har man problemer med harmoni, skal det tænkes ind i løsningen.

Herudover kan det give en lille smule luft ift. ny kvælstofregulering, og er nogle steder tidligere anvendt som 4 % brak eller ekstensivt græs.

Selv om det er mindre områder, er det vigtigt de tænkes godt igennem og placeres rigtigt.